

UNIDADE 8

Basta xa!

Nesta unidade imos redactar un manifesto a favor da igualdade entre mulleres e homes.

Para iso, imos aprender:

- ◆ a expresar desexos, reclamacións e necesidades
- ◆ a valorar situacións e feitos: **paréceme moi ben/mal... que** + presente de subxuntivo
- ◆ **querer/pedir/esixir/necesitar** + infinitivo, **querer/pedir/esixir/necesitar que** + presente de subxuntivo, **que** + presente de subxuntivo
- ◆ a propoñer solucións: **deberían/deberíase/habería que**
- ◆ **cando** + subxuntivo
- ◆ o presente de subxuntivo
- ◆ o pospretérito

1. TEMAS QUE PREOCUPAN

A. Cales imaxinas que son os tres problemas que máis preocupan no teu país? Márcao no cuestionario da dereita e, logo, coméntao co teu compañeiro.

• *Eu coído que á xente o que máis lle preocupa é...*

B. Unha empresa realizou un estudo para determinar cales son os problemas que máis inquietan os galegos. Preocupan as mesmas cousas onde ti vives? Se es galego, compartes a información da enquisa?

Cuestionario

Aquí tes unha serie de problemas sociais. Marca os tres que consideres máis preocupantes.

- Os atracos, os roubos e a inseguridade cidadá
- O tráfico e o consumo de drogas
- O paro e a dificultade para encontrar o primeiro emprego
- O custo da vida, os prezos e os salarios
- A presión fiscal e os impostos
- O mal uso do diñeiro público e a corrupción
- O terrorismo
- A contaminación e a conservación do medio
- A inmigración
- Outros...

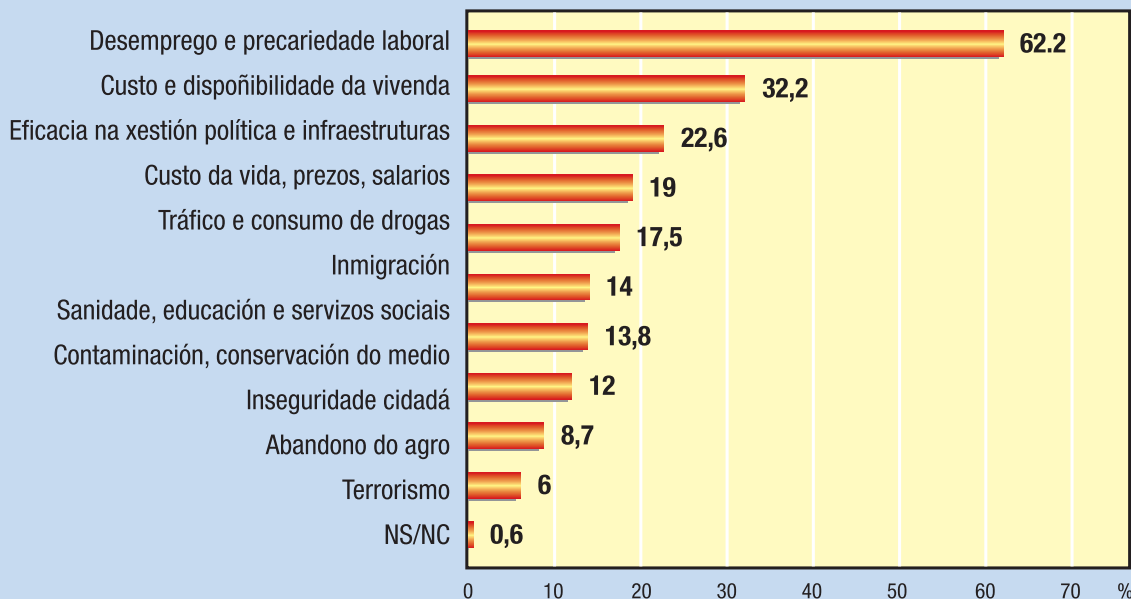

Que nos preocupa aos galegos?

Unha enquisa sobre os problemas que máis lles preocupan aos cidadáns galegos mostra que para seis de cada dez galegos é preocupante a situación económica e que o desemprego é o problema máis grave do país. O custo da vivenda ocupa o segundo lugar, mentres que o déficit de infraestruturas e a xestión política representan a terceira preocupación para a sociedade galega.

Os menores de 24 anos son os que amosan máis inquietude polo medio, mentres que os maiores de 65 anos o fan polo problema do desemprego, a inseguridade cidadá e o tráfico e consumo de drogas. As persoas con estudos universitarios danlle máis importancia á cuestión do desemprego que o resto dos galegos.

Gráfico de opinión

Nota: a suma total é superior ao 100% porque os entrevistados podían escoller máis dunha opción.

C. Cal é o tema ou os temas que máis lles preocupan a estas persoas?

Sabela Gómez Silva
34 anos. Peiteadora

“Eu non sei como consegue vivir unha familia cos salarios que temos e o cara que está a vida. Na miña casa somos tres: o meu home, o meu fillo e mais eu. Traballamos os dous pero, aínda así, ás veces case non chegamos á fin de mes. Logo din que a xente non quere ter fillos. Pois a min paréceme normal: está todo carísimo.”

Asunción Bravo Carballeira
66 anos. Pensionista

“Eu vivo nun barrio e cada vez dáme máis medo saír á rúa. Dende a miña casa, a miúdo vexo xente que se xunta para traficar e consumir droga. Ás veces aparece a policía, pero case nunca pasa nada. Moitos comercios e algunhas persoas xa se mudaron para outra zona. O outro día, a unha veciña quitáronlle o moedeiro no mercado. Non hai dereito! Isto antes non pasaba.”

D. E a ti, que problema che preocupa máis? Coméntao cos teus compañeiros.

• Para min o problema máis grave que hai é...

2. MANIFESTACIÓNS

A. Hoxe nunha cidade galega hai tres manifestacións. Un reporteiro foi falar cos manifestantes para saber cales son as súas reclamacións. Que piden en cada unha delas? escoita e márcalo.

1

- Queren que baixen os prezos das vivendas.
- Queren ocupar as casas que están baleiras.

2

- Piden que o Goberno legalice os inmigrantes sen papeis.
- Cren que o Goberno debería buscarlles traballo e vivenda aos inmigrantes.

3

- Esíxenlle ao Goberno que free o despoboamento do rural.
- Queren que estimulen o aumento da produción dos labregos.

B. Paréceche xusto o que piden? Coméntao cos teus compañeiros?

• Eu creo que hai que estimular a actividade produtiva do rural, que é unha fonte de riqueza.
o Pois a min non me parece moi realista porque...

C. Tres expertos deron a súa opinión sobre un dos temas da actividade A. Sobre cal? Con que afirmación estás máis de acordo?

- 1. É un problema cada vez máis grave e unicamente se solucionará cando o Goberno peche as fronteiras.
- 2. Este problema só se resolverá cando os países desenvolvidos axuden realmente os máis pobres.
- 3. Hai que permitir a entrada de estranxeiros no país, pero só cando existan garantías de que van ter traballo.

• A min paréceme que a primeira proposta non é unha boa solución, pero...

3. REIVINDICACIÓNS

A. A que colectivos cres que pertencen estas reivindicacións?

- Asociación de xubilados
- Grupo feminista
- Grupo pacifista
- Asociación de desempregados
- Asociación de veciños

Non máis despedimentos!

Que non nos mintan!
Basta de mortos a cambio de petróleos!

Por unha vida digna: esiximos que nos suban as pensións.

Traballamos as mesmas horas. Queremos ter o mesmo soldo.

QUEREMOS QUE CONSTRÚAN UN PARQUE... NON UN APARCADOIRO!

B. Que teñen en común as frases anteriores? Fíxate nas estruturas subliñadas. Nunhas emprégase o infinitivo e noutras o subxuntivo. Por que pensas que se usa un ou outro?

C. Sabes como se forma o presente de subxuntivo? Tenta completar as formas que faltan.

	falar	comprender	subir
(eu)	fale	suba
(ti)	comprendas
(el/ela/vostede)	fale	suba
(nós)	comprendamos
(vós)	faledes	subades
(eles/elas/vostedes)	comprendan

D. As seguintes formas verbais son irregulares e corresponden á primeira persoa do presente de subxuntivo. Sabes cal é a súa forma de infinitivo?

1. faga <i>facer</i>	5. poida.....	9. vaia.....
2. sexa	6. estea.....	10. teña
3. queira.....	7. pida.....	11. traia
4. vexa	8. saiba	12. diga.....

4. POLOS ANIMAIS

A. Le esta entrevista e busca no texto os argumentos cos que estás de acordo. Márcaos e, logo, coméntaos cos teus compañeiros.

Xonás López é presidente de APDA, unha asociación para a defensa dos animais. Acaba de publicar un libro titulado *Atacados e indefensos*.

"A xente segue maltratando os animais"

En Galicia aínda hai casos de malos tratos aos animais?
Creo que melloramos moito nos últimos anos, pero aínda hai moita xente que se comporta dunha forma cruel cos animais. Unha proba disto é que os galegos botan do seu fogar unha media de 12.000 mascotas ao ano.

A súa asociación fai moitas denuncias?
Pois si, e parécenos unha vergoña que, a estas alturas, algunhas persoas traten os animais así, pero aínda ocorre. Cada ano denunciámolos aproximadamente douscentos casos de familias que abandonan o seu can ou o seu gato. É inconcibible que fagan iso con animais indefensos. Deberíamos ter leis máis duras para todas as persoas que cometen estes crimes.

Cal é a postura da súa asociación respecto ás corridas de touros?
Aínda que en Galicia non haxa unha gran tradición taurina, algunhas festas patronais inclúen na súa programación unha corrida. Denunciámolas algunhas veces, así como algúns encerros de vaquiñas ou burros, nos que moitos afeccionados confunden xogos con malos tratos e fan sufrir os animais. E xa non falo das pelexas de cans ou galos, que son prácticas moi comúns nalgunhas vilas ou aldeas. É lamentable que, no século XXI, exista aínda unha exhibición de crueldade coma esta. Deberíase aprobar de inmediato unha lei para prohibir estes actos.

Pero hai algúns datos positivos, non cre? Ultimamente prohibíronse varias festas populares nas que se maltrataban os animais.
É verdade que a situación actual é moito mellor que a de hai cinco anos, por exemplo. É lóxico tamén que as leis muden e que se prohiban costumes tan primitivos. Non obstante, aínda hai actos de malos tratos a animais para os que non existe ningún tipo de penalidade. Pensamos que habería que prohibilos todos xa. De todos os xeitos, non pedimos tanto: só queremos que as leis e a sociedade respecten os animais.

B. As expresións resaltadas van seguidas de indicativo ou de subxuntivo? En todos os casos? Intúes por que?

C. Agora, procura no texto as expresións que serven para propoñer solucións.

Presente de subxuntivo

VERBOS REGULARES

	estudar	comer	escribir
(eu)	estude	coma	escriba
(ti)	estudes	comas	escribas
(el/ela/vostede)	estude	coma	escriba
(nós)	estudemos	comamos	escribamos
(vós)	estudedes	comades	escribades
(eles/elas/vostedes)	estuden	coman	escriban

ALGÚNS VERBOS IRREGULARES

	dar	ir	estar
(eu)	dea	vaia	estea
(ti)	deas	vaias	esteadas
(el/ela/vostede)	dea	vaia	estea
(nós)	deamos	vaiamos	esteamos
(vós)	deades	vaiades	esteades
(eles/elas/vostedes)	dean	vaian	estean

	haber	poder	saber
(eu)	haxa	poida	saiba
(ti)	haxas	poidas	saibas
(el/ela/vostede)	haxa	poida	saiba
(nós)	haxamos	poidamos	saibamos
(vós)	haxades	poidades	saibades
(eles/elas/vostedes)	haxan	poidan	saiban

A maioría dos verbos que presentan unha irregularidade na primeira persoa do presente de indicativo teñen esa mesma irregularidade en todas as persoas do presente de subxuntivo.

facer – faga	saír – saia	ver – vexa
pór – poña	ter – teña	vir – veña
dicir – diga	oír – oia	ter – teña

Expresar desexos e reclamacións

Querer/pedir/esixir... + infinitivo

- **Traballamos** as mesmas horas. **Queremos ter** o mesmo salario!
(MESMO SUXEITO)

Querer/pedir/esixir... que + presente de subxuntivo

- **Esiximos que** o presidente **nos reciba**!
(SUXEITOS DISTINTOS)

Que + presente de subxuntivo

- **Que se acaben** as guerras!

Expresar necesidade

Necesitar + infinitivo

- Non máis despedimentos! **Necesitamos traballar** para vivir!

Necesitar que + presente de subxuntivo

- **Necesitamos que se instalen** novas industrias na zona.

Valorar situacións e feitos

	(i)lóxico (in)xusto increible	
É	normal	que + presente de subxuntivo
Paréceme	importante	infinitivo
	unha vergoña	
	unha tolería	
	...	

Está	(moi) ben/mal	que + presente de subxuntivo
Paréceme		infinitivo

- **É unha vergoña que haxa fame no mundo.**
- **Si, paréceme increible que non se solucione ese problema.**
- **Non me parece lóxico ter que pagar por todo.**

Cando + subxuntivo

Para introducir unha información referida ao futuro, podemos empregar **cando** + presente de subxuntivo.

- **As enerxías alternativas desenvolveranse cando se acaben** as reservas de petróleo.

Pospretérito

VERBOS REGULARES

	estudar	comer	escribir
(eu)	estudaría	comería	escribiría
(ti)	estudarías	comerías	escribirías
(el/ela/vostede)	estudaría	comería	escribiría
(nós)	estudariamos	comeríamos	escribiríamos
(vós)	estudariades	comeriades	escribiríades
(eles/elas/vostedes)	estudarían	comerían	escribirían

VERBOS IRREGULARES

	dicir	facer
(eu)	diría	faría
(ti)	dirías	farías
(el/ela/vostede)	diría	faría
(nós)	diríamos	faríamos
(vós)	diriades	fariades
(eles/elas/vostedes)	dirían	farían

Propoñer solucións e reivindicar

Para propoñer solucións e reivindicar podemos empregar o pospretérito do verbo **deber** + infinitivo.

- O Goberno **debería baixar** os impostos.
- **Deberíamos ter leis para evitar estes delitos.**
- **Deberíase modificar** a nova lei.
- **Deberíanse prohibir** as corridas de touros.

Tamén podemos empregar o pospretérito de **haber** + **que** + infinitivo.

- **Habería que prohibir** as corridas de touros.

5. NOTICIAS

A. Imaxina que estes titulares de xornal se publicaron hoxe e que son reais. Que opinas? Coméntao cun compañeiro.

- 1 Prohíbense os exames nas escolas públicas.
- 2 A partir de mañá estará prohibida a caza.
- 3 O Goberno elimina varios impostos para as parellas con fillos.
- 4 Entra en vigor a nova lei que permite fumar en calquera lugar público.
- 5 Nova ecotaxa: os turistas deberán pagar 100 euros por entrar en Galicia.
- 6 Os países produtores acordan subir o prezo do café para potenciar o seu desenvolvemento.
- 7 Prohíbeselles o matrimonio aos menores de 21 anos.
- 8 Dende hoxe os cidadáns de todo o mundo poden entrar en España sen pasaporte.

- *Paréceme moi ben que se prohiba a caza, non poden entender que alguén o considere un deporte.*
- *Si, a min famén me parece estupendo. É unha actividade moi cruel.*

B. En parellas, escribide un titular imaxinario e lédeo en voz alta. Logo, os vossos compañeiros van comentalo.

6. QUEN QUERE QUE O PROFESOR...

Busca na clase alguén que responda afirmativamente a seguintes preguntas.

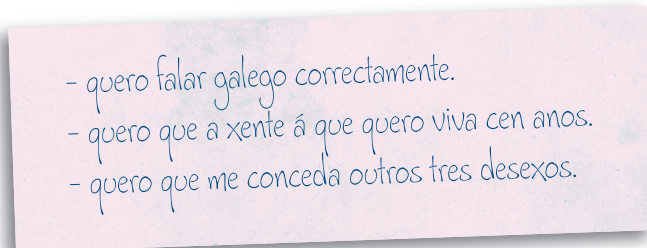

Quen quere que o profesor...	Nome
1. o corrixa máis	
2. explique máis gramática	
3. sexa menos esixente	
4. poña máis deberes	
5. escriba máis cousas no encerado	
6. fale máis amodo	
7. pregunte máis cousas	
8. poña máis cancións na clase	

- *Queres que o profesor te corrixa máis?*
- *Non, eu creo que xa nos corrixe abondo.*

7. TRES DESEXOS

A. Imaxina que a túa fada madriña che concede tres desexos. Escríbeos nun papel e entrégallo ao teu profesor.

- *quero falar galego correctamente.*
- *quero que a xente á que quero viva cen anos.*
- *quero que me conceda outros tres desexos.*

B. O teu profesor vai ler os desexos dos teus compañeiros. Sabes quen os escribiu? Despois, decide entre todos se son realizables ou non.

- *Quero que rematen as guerras.*
- *Iso escribiuno Pedro.*
- *Moi ben!*
- *Pois a min paréceme imposible que pase iso. Creo que sempre haberá guerras.*
- *Pois eu creo que...*

C. Cando cres que se poderán cumprir os teus desexos? Exprésao usando **cando** + subxuntivo.

- *Eu creo que as guerras acabarán cando gobernen as mulleres.*

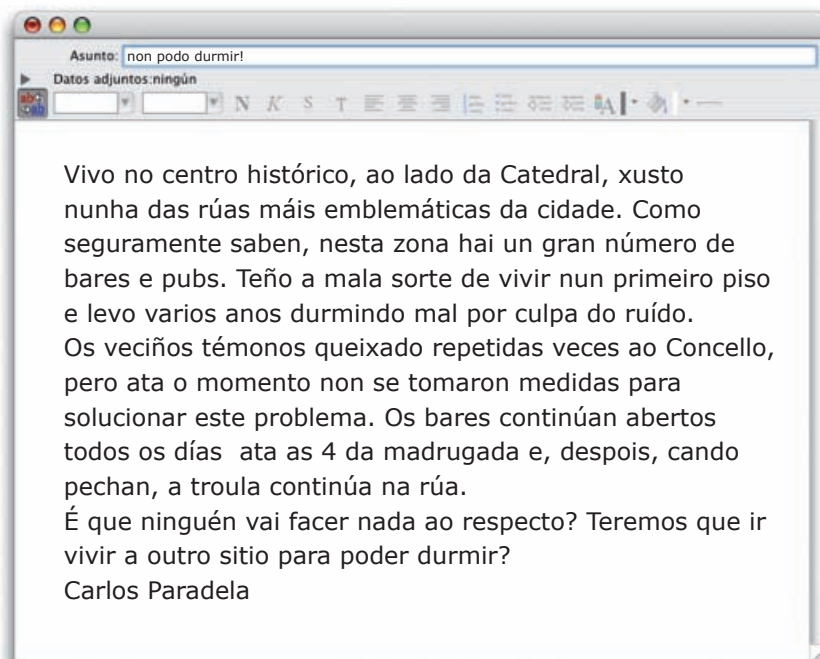
8. CARTA AO DIRECTOR

A. A redacción dun xornal local galego recibiu esta mensaxe electrónica. Lea. Cres que Carlos Paradela ten razón? Como cres que debería actuar o concello?

• *Eu creo que o concello debería...*

B. En grupos de tres, decide que problemas credes que ten a cidade/vila na que estades. Que solucións propoñedes? Explicádelle aos vosos compañeiros.

• *Pensamos que un dos maiores problemas da cidade é a contaminación. Cremos que habería que promover o transporte público. Ademais, o concello debería crear...*

9. HOMES E MULLERES

A. Dividide a clase en dous grupos. Cada grupo ten que reflexionar sobre se hai igualdade entre homes e mulleres nos diferentes ámbitos da sociedade. Escribide algúns exemplos.

NO TRABALLO

NA POLÍTICA

NA SEGURIDADE

NA CASA

OUTROS:

B. Poñédevos de acordo e decide cales son as catro principais inxustizas. Despois escribídeo.

• *A nós parécenos inxusto que...*

C. Imaxinemos que hoxe é o Día Internacional da Muller e que vós pertencedes a un colectivo para a igualdade. Escribide o voso manifesto e preparade unha pancarta.

• *O noso manifesto consta de catro puntos. En primeiro lugar, pensamos que no traballo existe unha gran diferenza de salarios e responsabilidades entre homes e mulleres. Por iso, queremos que se cambien algunhas leis. O Goberno debería...*

D. Agora, lédelles o manifesto aos vosos compañeiros.

10. AS VOCES DA LIBERDADE

A. Oíches falar algunha vez da canción protesta? Que sabes dela? E do grupo musical Voces Ceibes? Le o seguinte texto e a entrevista cun dos seus fundadores para coñecer algo máis.

O ano de 1968 foi un grito á liberdade en todo o mundo: a primavera de Praga, o maio de París e as protestas contra a guerra de Vietnam. En Galicia, tamén na primavera dese ano, uns mozos subían ao escenario do auditorio da Facultade de Medicina e iniciaban os novos rumbos da canción galega: eran Voces Ceibes.

Como noutros puntos de España, a canción protesta impúñase para denunciar a falta de liberdade. Voces Ceibes recolleu ese testemuño e foi un canto á liberdade. Benedicto, Vicente Araguas e Xerardo Moscoso reuníronse para cantar en galego e ser a voz dos problemas sociais que desolaban Galicia no tardofranquismo. Inspirados en textos propios e do poeta de referencia, Celso Emilio Ferreiro, inauguraron a Nova Canción Galega que lles abriría a porta a grupos como Fuxan os Ventos, A Roda, Milladoiro ou a cantautores como Celso Emilio Batallán, Emilio Cao ou Suso Vaamonde.

B. Coñeces algunha das persoas que se nomean no texto? O teu profesor pódete dar máis información. Sabes dalgunha expresión artística parecida que denuncie problemas sociais ou reivindique determinados valores?

Benedicto García Villar, cantautor e fundador de Voces Ceibes.

As súas influencias musicais son diversas pero, de que bebeu máis: da canción francesa, dos cantautores norteamericanos ou quizais dos cantantes en catalán?

Un pouco de todo. Despois de cantar en latín no colexio comecei a cantar en catalán os temas de Raimon. Dunha maneira totalmente casual, este cantautor catalán actuou no colexio maior no que residía cando estudaba Telecomunicacións en Madrid. Quedei absolutamente impactado. Comecei entón a cantar en catalán. Un grupo de compañeiros suxeríume que, do mesmo xeito que interpretaba en catalán, podía facelo en galego. Ese foi o motivo que me levou a escribir o tema *O home*, en galego. Era unha elección dobremente contestataria, cantar e facelo en galego.

Con todo, na súa obra translócese unha influencia e, sobre todo, unha grande admiración por Zeca Afonso.

Evidentemente. José Afonso foi un ídolo para min. Traballei con el só dous anos, pero foi o meu mestre non só musical senón tamén espiritual e ideolóxico. Era un home dunha sensibilidade fóra de toda norma. Vivir ao seu lado era sempre motivo de algo interesante. Estreou en Santiago o tema *Grândola, Vila Morena* en abril 1972, na Facultade de Económicas. Estaba no escenario con el, porque naquela época o acompañaba coa voz e a guitarra. O público estaba moi receptivo e ocorréuselle cantala a pesar de que non estaba previsto no programa. Agarroume polo brazo, do mesmo xeito que fan os coros alentejanos, e fíxome acompañalo. Logo viría a historia e a decisión dos militares de sacar o 25 de abril en Radio Renascença, curiosamente a radio da Igrexa, o tema do Zeca, á hora prevista como sinal do levantamento.

Outra persoa que cita como clave na súa música foi Celso Emilio Ferreiro. Que significaron os poetas

galegos, tamén Lois Diéguez e Manuel María, para Voces Ceibes?

No meu caso Diéguez foi moi importante. Cantei temas dun cancionero que me mandou Manuel María con coplas feitas a máquina por eles dous. Púxenlle música a tres das asinadas por Lois Diéguez, *Loitemos*, *No Vietnam* e *A voz do pobo*, que formaban parte do primeiro disco. Foron ademais, en certo sentido, os abandonados de Voces Ceibes. Habería ademais que nomear, aínda que non era letrista, a Xesús Alonso Montero, que tamén estivo detrás animando.

Que tiñan contra vostede os gobernadores civís?

Gustabamos moito (ri). O feito de cantar en galego o que cantabamos era como meterlles o dedo nun ollo. Pero hai un informe da policía do 1970 onde o autor, que era da [Brigada Política] Social, por suposto, demostraba ter unha enorme simpatía polo grupo. Na relación que fixo do resto de cantores da época que non pertencían a Voces Ceibes citou a Juan Pardo ao que lle criticaba, por oposición, “a mala calidade” e o feito de ser “comercial”.

En 1975 cantaban para 5000 persoas nun pavillón. Que dano lles fixo a vostedes a Transición?

Foi moi dura. Fomos todos vítimas do desencanto. Desincháronse todas as estruturas en que actuamos e atravesamos momentos moi duros. Despois esmoreceu todo.

Coa perspectiva que dan os anos, que importancia lle daría a Voces Ceibes dentro da historia da música do país?

Facendo unha lectura seria e non excesivamente pasional, aquilo foi necesario para que agora gocemos dunha pluralidade de intérpretes e de formacións, tanto de canción de autor como de estilos máis contemporáneos. Fomos ademais os primeiros en cantar en galego, en dar os primeiros pasos na normalización do idioma no eido da música e iso non o pode negar ningún.